

QUICKSCAN ARCHEOLOGIE

Plangebied
Bakermarksedijk 9A te Baak, gemeente Bronckhorst

Afbeelding 1: overzichtsfoto met de bestaande bebouwing (stal 1) (bron: www.google.maps.nl)

Opdrachtgever:
Dhr. Sessink
Moatweg 6
7255 KK Hengelo

i.o.m.
Pit Bouwadvies
Mevr. N. te Slaa
Dorpsstraat 4A
7156 LL Beltrum

Projectnummer
150914

Kenmerk
EKU/DIR/HAMA/150914

Eindredactie/kwaliteitscontrole
Drs. E.E.A. van der Kuijl

Paraaf

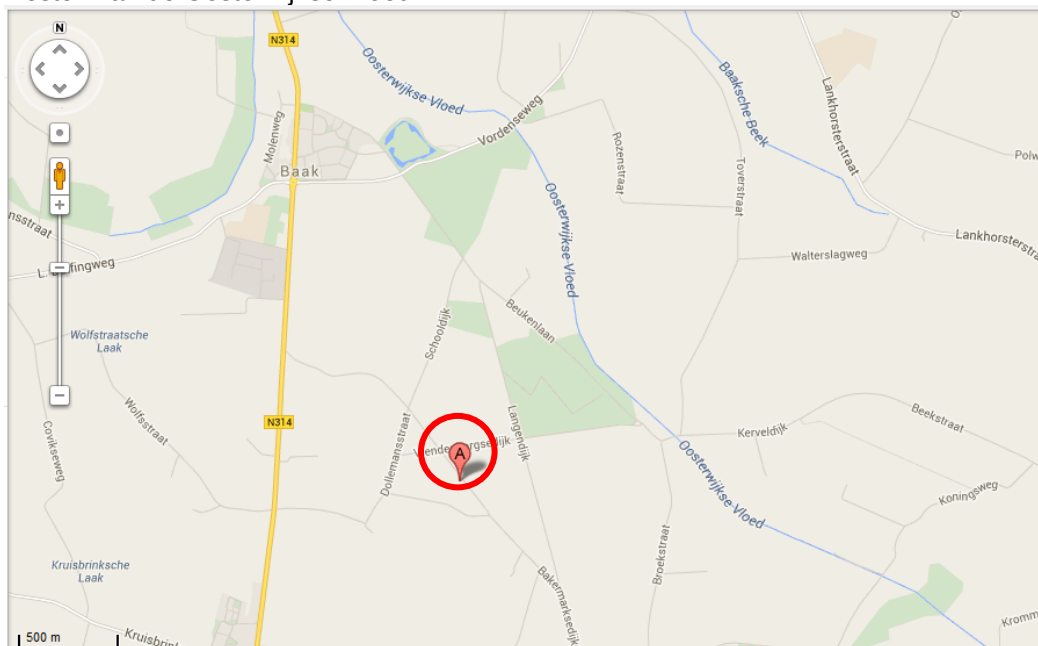

Datum
24-03-2015

1 Inleiding

Hamaland Advies heeft in opdracht van de heer Sessink in overleg met mevrouw N. te Slaa van Pit Bouwadvies een archeologische Quicscan verricht ten behoeve van de geplande nieuwbouw op het bestaande erf aan de Bakermarksedijk 9A te Baak. Aldaar staan momenteel een woonhuis, stallen en de nodige opstallen. Twee stallen zullen worden gesloopt en na sloop wordt er 1 grotere stal gerealiseerd op het terrein. Deze nieuwe stal komt op de plek waar thans de twee te slopen stallen staan (zie afb. 4). Het terrein heeft de Waarde-archeologie AWV categorie 8 (middelmatig). Dit betekent dat archeologisch onderzoek nodig is voor de bouwvergunning, maar ook voor het verwijderen van de funderingen van de te slopen gebouwen. Voor het plangebied geldt een verhoogde trefkans op archeologische waarden uit alle perioden.

Omdat de geplande nieuwbouw plaatsvindt op een locatie waar al eerder is gebouwd, kan volstaan worden met een beknopte bureaustudie (Quickscan) waarbij de bouwdoSSIers van de bestaande bebouwing worden geraadpleegd. Indien uit de Quickscan blijkt dat niet aangetoond kan worden dat de ondergrond reeds verstoord is door de bestaande bouw, dan zal een KNA conform bureauonderzoek en inventariserend velonderzoek moeten worden uitgevoerd. De voorgestelde werkwijze is op 6 maart 2015 besproken met de regioarcheoloog, drs. M. Kocken en akkoord bevonden.

Het plangebied ligt ten zuidoosten van Baak, ten oosten van de provinciale weg N314 en ten westen van de Oosterwijkse Vloed.

Afbeelding 2: locatie van het plangebied (bron:googlemaps.com)

Afbeelding 3: locatie van het plangebied met een overzicht van de bebouwing (bron:googlemaps.com)

Aan de Bakermarksedijk 9A in Baak bevindt zich het agrarische bedrijf van M.J.M. Sesselink. De voor de nieuwbouw geplande bodemingrepen bestaan uit de sloop van de bestaande agrarische bebouwing (resp. 486 m² en 384 m²) en de nieuwbouw van een grotere agrarische bebouwing (1505 m²). Deze nieuwe stal komt op de plek waar thans de twee te slopen stallen staan waardoor de netto oppervlakte van de uitbreiding 657 m² bedraagt. In de onderstaande afbeelding is de bestaande situatie aangegeven met binnen het rode gearceerde blok de contouren van de nieuwbouw.

Afbeelding 4: De huidige situatie aan de Bakermarksedijk 9A met in rood gearceerd het bouwblok voor de geplande nieuwe stal. De stal komt op de plaats van de te slopen varkensstallen.

Het terrein heeft de Waarde-archeologie AWW categorie 8 (middelmatig). Dit betekent dat archeologisch onderzoek nodig is voor de bouwvergunning, maar ook voor het verwijderen van de funderingen van de te slopen gebouwen.

2 Archeologische verwachting

Op 23 januari 2014 is het “Paraplubestemmingsplan Archeologie” onherroepelijk geworden. Het bestemmingsplan voorziet in een vertaling van het gemeentelijke archeologiebeleid en een planologisch-juridische regeling voor het gehele grondgebied van de gemeente Bronckhorst. Op de beleidskaart heeft het plangebied een middelmatige archeologische verwachting voor archeologische resten uit alle periode. De archeologische resten liggen vlak onder het maaiveld en daardoor kwetsbaar voor bodemingrepen. Archeologische resten zijn hierdoor minder goed geconserveerd.

Het beleid is het streven naar behoud in huidige staat (streven naar een extensieve vormen van de grondgebruik). Bodemingrepen dieper dan de bouwvoor of bekende bodemverstoringen vermijden. Indien behoud niet mogelijk is, dan de bij bodemingrepen dieper dan 30 cm-mv en groter dan 1.000 m2 vroegtijdig inventariserend archeologische onderzoek.

De voorgenomen ingreep, de uitbreiding van 657 m2, overstijgt de vrijstellingsgrens, waardoor verkennend archeologisch onderzoek noodzakelijk is om de archeologische verwachtingswaarde te toetsen en aan te tonen dat met de geplande ingreep geen relevante archeologische waarden zullen worden aangetast. Omdat de nieuwbouw plaatsvindt in reeds geroerde grond is in overleg met de regioarcheoloog, dhr. drs. M. Kocken, bepaald dat volstaan kan worden met een Quickscan Archeologie, waarbij aangetoond dient te worden dat met de bestaande bouw de ondergrond reeds geroerd is.

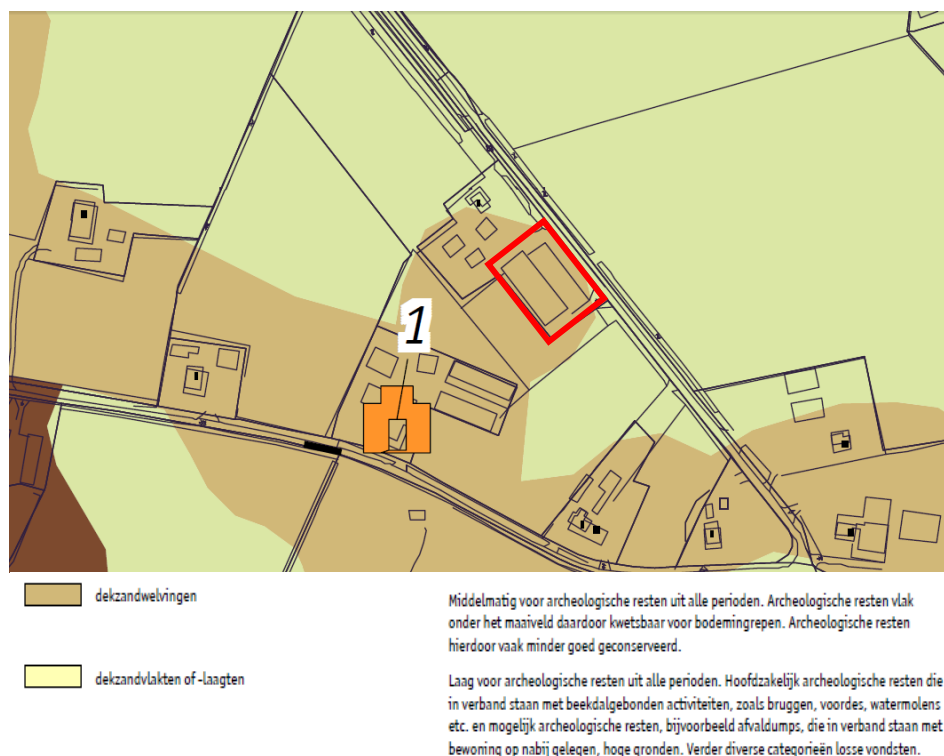
Afbeelding 5: Archeologische waardenkaart van de gemeente Bronckhorst (Bron: RAAP-rapport 1748) met de situering van het plangebied binnen het rode kader. Nr. 1 is een AWW categorie 4 gemeentelijk monument.

3 Bodem

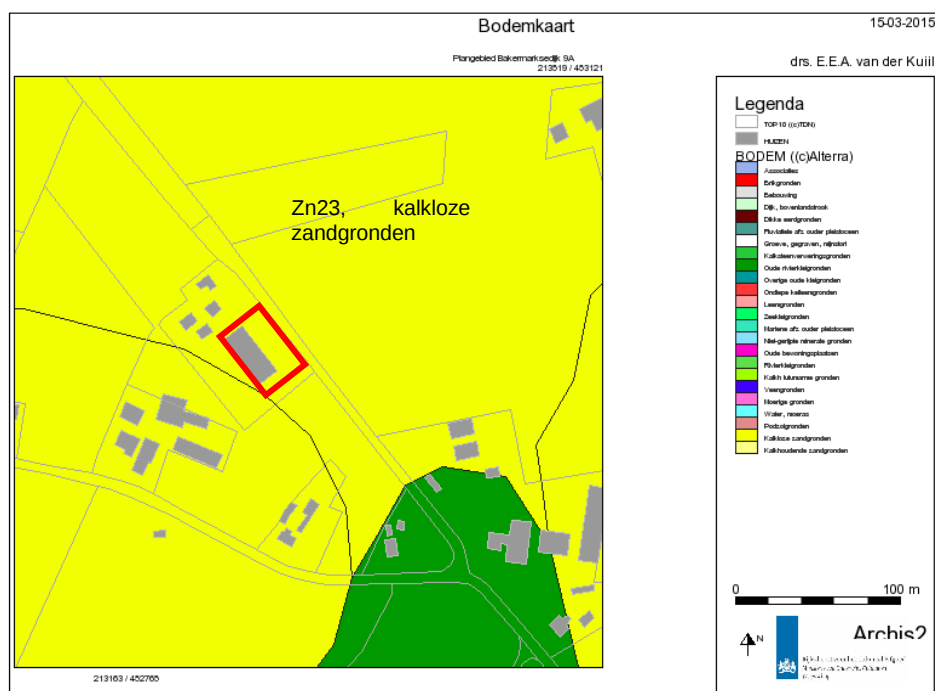
Het plangebied bevindt zich in het dekzandlandschap dat tot het Oost-Nederlandse Plateau wordt gerekend. Het gebied is gekarteerd als een vlakvaaggrond (Zn23), bestaande uit lemig fijn zand. Vaaggronden zijn gronden zonder een duidelijke profielopbouw en zijn ontstaan doordat het bovenste zandpakket, waaruit deze bodem is opgebouwd, recentelijk is afgezet als gevolg van verstuvingen

(antropogene invloed). De ondergrond bestaat uit dekzand en fluvioperiglaciale afzettingen behorend tot de Formatie van Bortel (Laagpakket van Wierden).

Op de geomorfologische kaart is het plangebied gekarteerd als 'dekzandwelingen' (zie afb. 6). Dekzandwelingen vormen de overgangsgebieden tussen de hoger gelegen dekzandruggen en -koppen en de lager gelegen dekzand-vlakten en -laagten. Dekzandwelingen zijn gebieden die wat betreft hoogteligging, reliëf en bodemvochtigheid een tussenpositie innemen in het dekzandlandschap. Het gaat meestal om relatief uitgestrekte en homogene, zwak golvende gebieden die tot in de 19e en 20e eeuw voornamelijk uit grasland of heidevlakten bestonden. Bekende archeologische vindplaatsen komen op verscheidene plaatsen binnen deze landschappelijke eenheid voor (ongeveer 19% van het totale vindplaatsenbestand, bron: RAAP-rapport 1748).

Afbeelding 6: Geomorfologische kaart met in het rode kader de situering van het plangebied (Bron: RAAP-rapport 1748).

Afbeelding 7: Bodemkaart met in het rode kader de ligging van het plangebied (Bron: Archis2)

Archeologische verwachting

Aan zones met hoger gelegen dekzandwelingen (grondwatertrap V) is een middelmatige verwachte dichtheid aan archeologische resten toegekend. Dit is in de eerste plaats het geval in de zones direct grenzend aan hoger gelegen terreinen met een hoge verwachte dichtheid aan archeologische resten. Daarnaast is sprake van een verhoogde kans op archeologische resten uit de Steentijd op de hoogste delen van de dekzandwelingen. Hier kunnen bijvoorbeeld kampementen uit het Mesolithicum aanwezig zijn. Vooral archeologische resten met een relatief dik plaggendeck hebben mogelijk een goede conservering door de (iets) geringere kwetsbaarheid voor diepe bodemingrepen. Aan de laagst gelegen en nu natte dekzandwelingen is een lage verwachte dichtheid aan archeologische resten toegekend. Hier zijn verder ook nog geen archeologische vindplaatsen bekend (Bron: Raap-rapport 1748).

Eerder uitgevoerd onderzoek

Binnen een straal van 200 meter van het plangebied bevindt zich 1 andere onderzoeksmelding (OM-nr. 29.254, zie bijlage 2). Het betreft een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek aan de Dollemanstraat 11 dat voor Site woondiensten uitgevoerd is door Econsultancy (Ten Broeke et al., 2009). Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de ondergrond in het noordoostelijk deel van het onderzochte plangebied (50% van het onderzochte plangebied) overeenkomt met de ondergrond aan de Bakermarksedijk 9a. In dit deel van het plangebied heeft Econsultancy 11 grondboringen gezet, waaruit blijkt dat sprake is van een matig dikke bouwvoor op een pleistoceen rivierterras. Het bodemtype is eveneens een vlakvaaggrond. Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de bouwvoor gemiddeld 30 tot 50 cm dik is. De top van het pleistocene zand is aangetroffen op dieptes variërend van 50 tot 70 cm-mv. Er zijn geen vindplaatsen aangetroffen (Ten Broeke et al., 2009). Dit wordt bevestigd door de beschikbare gegevens in Archis (Top Pleistoceen TNO).

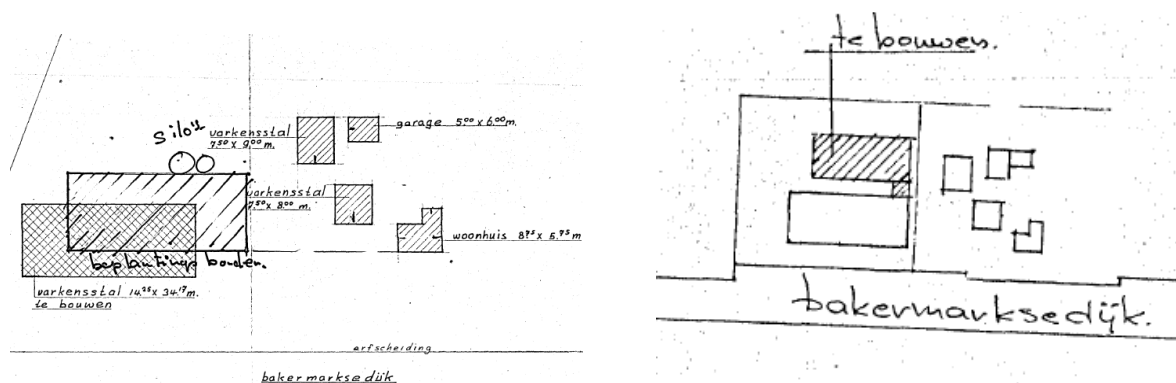
4 Bouwdossieronderzoek

Op 12 maart 2015 heeft de gemeente Bronckhorst op verzoek van Hamaland Advies kopieën gestuurd van de beschikbare bouwdossiers van de Bakermarksedijk 9A. Wij zijn dhr. J. Plekkenpol van gemeente Bronckhorst zeer erkentelijk voor het ter beschikking stellen van deze documenten.

Voor het onderzoek waren zes bouwtekeningen beschikbaar van de bestaande bebouwing. Twee dossiers zijn van toepassing op de stallen die gesloopt gaan worden:

1. Bouwvergunning Steenderen. Bakermarksedijk 9. Arch.nr. 9701825.
2. Bouwvergunning Steenderen. Bakermarksedijk 9. Dossier.nr. 7804719

Op grond van de beschikbare documenten kan herleid worden dat de oorspronkelijke stallen in respectievelijk 1978 en 1997 gebouwd zijn. Hiervoor waren er geen opstallen aanwezig op deze locatie. Het grondgebruik was voordien agrarisch en beplanting.

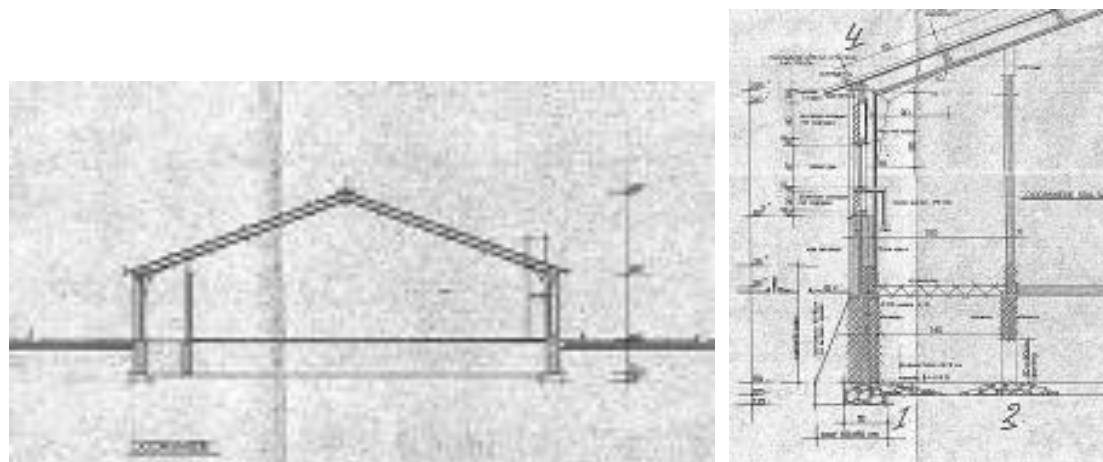

Afbeelding 8: Situatieschetsen met de inrichting van het erf in 1977 (links, stal 1) en 1997 (rechts, stal 2).

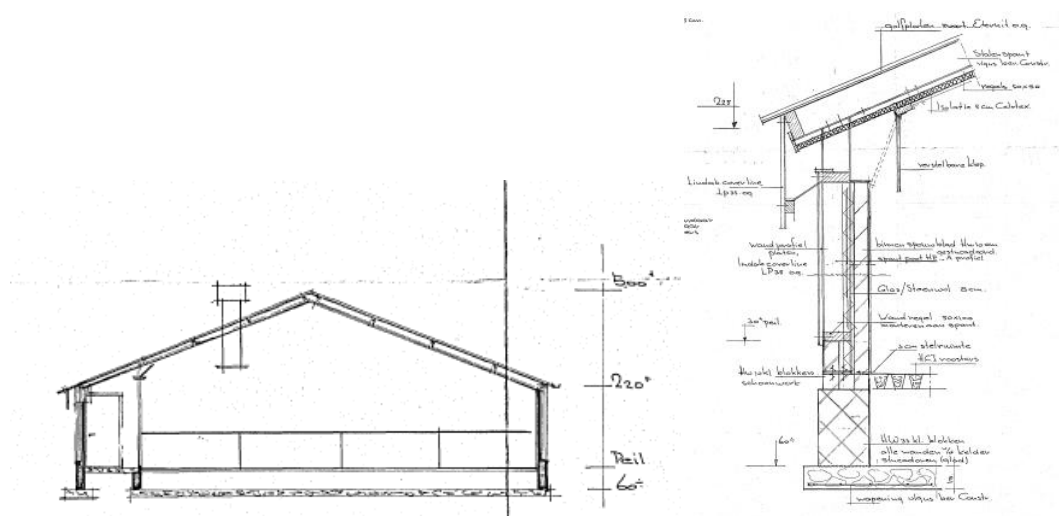
De eerste bouwvergunning voor het perceel is door B&W op 27 juli **1978** verleend aan de heer Klein Reesink te Baak op een bouwplan behorend op het terrein gelegen kadastraal bekend gemeente Steenderen, Sectie P., no 211 (ged) voor een te bouwen mestvarkensstal. Het betreft de zuidelijk gelegen stal (stal 1). De bijbehorende tekening is: Mestvarkensstal, type D 480 77. Schaal 1:100/1:20. April 1977. Op tekening is te zien dat de boerderij gefundeerd is tot 135 cm-mv. De schuur heeft een oppervlak van (4,25m x 34,17 m).

In **1997** is voor het perceel door B&W op 27 april **1997** verleend aan J. Agterkamp te Toldijk op een bouwplan behorend op het terrein gelegen kadastraal bekend gemeente Steenderen, Sectie P., no 211 (ged) voor een te bouwen varkensschuur. Het betreft de noordelijk gelegen stal (stal 2).

De bijbehorende tekening is: *Voor het bouwen van een varkensschuur aan de Bakermarksedijk 9, 7223 KJ Baak*. Schaal 1:100. Februari 1997. Op tekening is te zien dat de boerderij gefundeerd is tot 75 cm-mv. De buitenmuren staan op funderingsstroken en daartussen is een betonplaat aangebracht. Het gehele bouwvlak is dus tot 75 cm-mv afgegraven.

Afbeelding 9: Doorsnede van de stal (stal 1) die in 1977 is gebouwd.

Afbeelding 10: Doorsnede van de stal (stal 2) die in 1997 is gebouwd.

5 Conclusie

De resultaten van de uitgevoerde Quicksan bevestigen dat het plangebied een middelmatige archeologische verwachting heeft. Hiervoor is conform gemeentelijk beleid archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen groter dan 1.000 m² en dieper dan 30 cm-mv. Het archeologisch niveau wordt op deze locatie direct onder de bouwvoor verwacht.

De nieuw te bouwen stal valt echter voor een groot gedeelte samen met de locatie waarop dit moment twee veestallingen aanwezig zijn, die respectievelijk in 1978 en in 1997 gebouwd zijn (zie afb. 11). Uit het bouwdoossieronderzoek blijkt dat de ondergrond t.b.v. de bouw van deze stallen tot respectievelijk 135 cm-mv en 75 cm-mv ontgraven is.

Uit eerder onderzoek van Econsultancy (Ten Broek et al., 2009) op een nabijgelegen locatie aan de Dollemanstraat 11 en uit de beschikbare geologische gegevens van TNO blijkt dat de top van het pleistoceen aanwezig is op een diepte variërend van 50 cm-mv tot 70 cm-mv. De ondergrond bestaat uit een pleistoceen rivierterras waarop zich een vlakvaaggrond heeft ontwikkeld met een matig dikke bouwvoor van 30 tot 50 cm dikte. Er is geen oud cultuurdek (esdek) aanwezig.

Uit de beschikbare archeologische-, geologische- en bouwkundige gegevens kan geconcludeerd worden dat de vloerniveaus van de te slopen stallen tot in de top van het pleistocene dekzand zijn uitgegraven. Door de grote mate en diepte van verstoring van de bodem door de bestaande, nog te slopen bebouwing, achten wij de kans zeer gering dat er in het plangebied nog intacte archeologische vindplaatsen te verwachten zijn. Derhalve adviseren wij om geen vervolgonderzoek uit te laten voeren in de vorm van karterende boringen of proefsleuven.

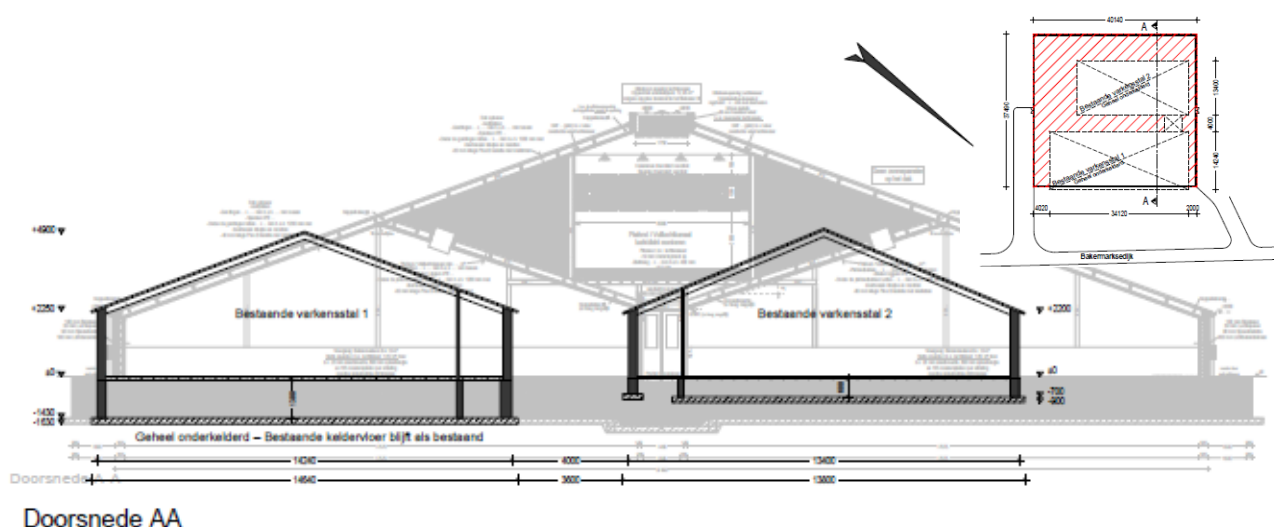
Voorbehoud

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk wijst Hamaland Advies erop dat dit selectieadvies nog niet betekent dat al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen namelijk eerst moeten worden beoordeeld door de bevoegde overheid (Gemeente Bronckhorst) en diens archeologisch adviseur, de regioarcheoloog van de ODA, die vervolgens een selectiebesluit nemen of vervolgonderzoek noodzakelijk is of niet.

Selectiebesluit

De rapportage van de Quicksan en het selectieadvies zijn op 24 maart 2015 beoordeeld door de Regioarcheoloog van de ODA (drs. M. Kocken) namens gemeente Bronckhorst (ODA zaaknummer S2015-0149). Op basis van de resultaten van de archeologische quickscan wordt in het plangebied geen KNA-conform vervolgonderzoek geadviseerd. Dit selectieadvies wordt onderschreven.

Tevens geldt er te allen tijde een wettelijke meldplicht (ex artikel 53 Monumentenwet 1988), om het documenteren van toevalsvondsten te garanderen: “Degene die anders dan bij het doen van opgravingen een zaak vindt waarvan hij weet dan wel redelijkerwijs moet vermoeden dat het een monument is (in roerende of onroerende zin), meldt die zaak zo spoedig mogelijk bij onze minister”. Deze aangifte dient te gebeuren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Afbeelding 11: Situatietekening met de geplande sloop van de bestaande stallen en de bouw van 1 grotere nieuwe stal

Geraadpleegd literatuur:

Bakker, H. de & J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland; de hogere niveaus*. Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*. De fysisch-geografische regio's. Assen.

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland).

Broeke, E.M. ten et al, 2009; *Eindrapportage bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek Dollemansstraat 11 te Baak, gemeente Bronckhorst*. Econsultancy rapportnr. 09016045. Doetinchem.

Flokstra, L.M., 2008; *Plangebied Molenweg 16 te Baak, gemeente Bronckhorst; een bureau- en inventariserend veldonderzoek*. RAAP-notitie 2983. Weesp.

Groenewoudt, B.J. 1994. *Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden*. NAR 17, ROB. Amersfoort.

Kuijl, E.E.A. van der, 2011. *Bureauonderzoek Plangebied Bontekoeweg ong. te Baak*. Hamaland Advies, Zelhem.

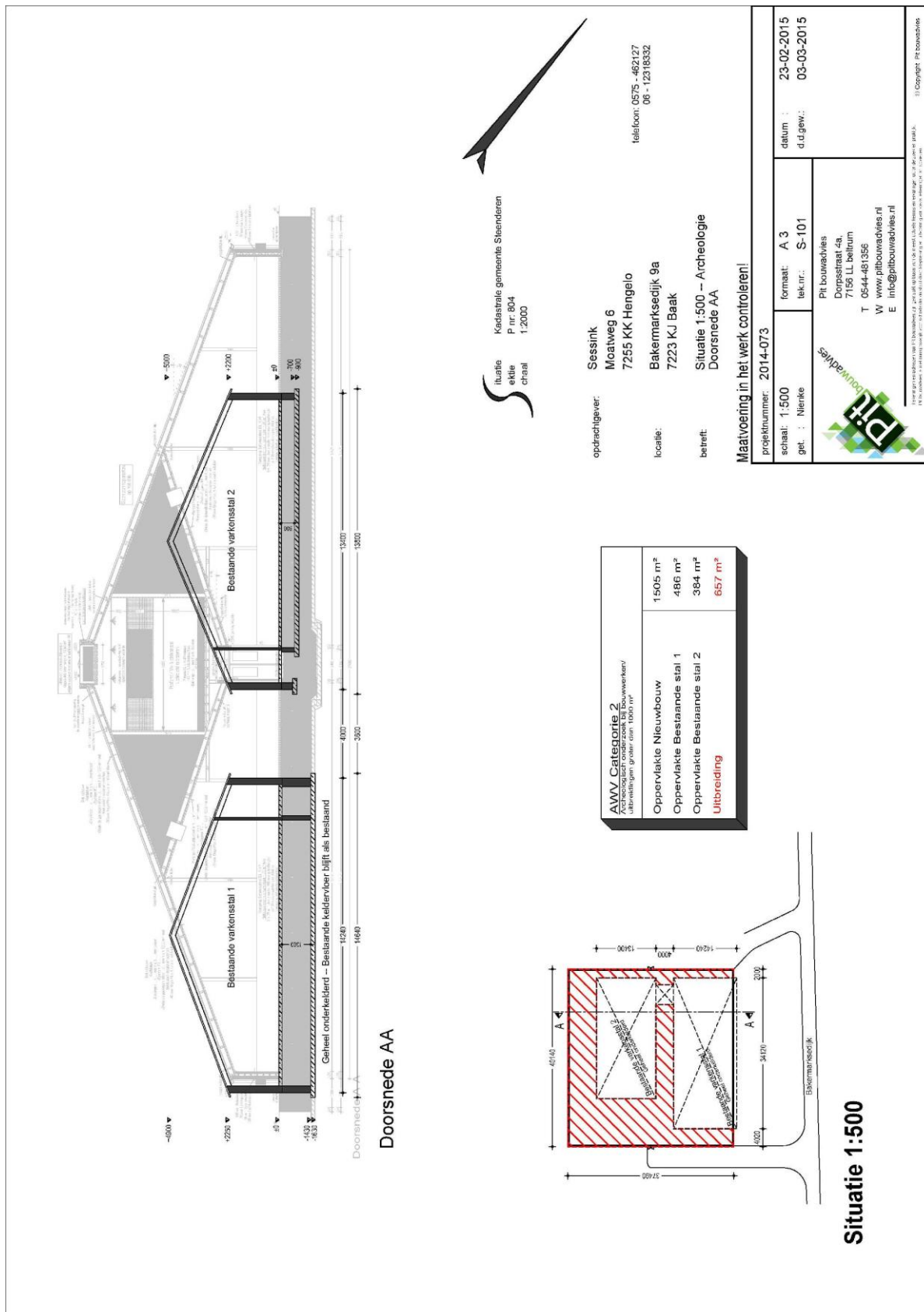
Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Straten, K.C.J. van en F. de Roode, 2008; *Archeologische waarden en verwachtingen in de gemeente Bronckhorst*. RAAP-rapport 1748. Rapport en Bijlagen. Weesp.

Willemse, N.W. & M.H.J.M. Kocken 2012. *Archeologie met beleid. Afwegingskader voor archeologiebeleid in de Regio Achterhoek*, RAAP-rapport 2501. Weesp.

Geraadpleegde websites: www.archis.nl; www.watwaswaar.nl; www.ahn.nl; www.danseasy.nl

Bijlage 1: Situatieschets met de bestaande bouw en de geplande nieuwbouw

Bijlage 2: Uitsnede uit Archis met de situering van het plangebied in het rode kader

